SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:899

av Johanna Rantsi (M)

Politiska ungdomsförbunds möjligheter att besöka gymnasieskolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka politiska ungdomsförbunds tillträde till gymnasieskolor och möjliggöra fler möten mellan ungdomspolitiker och elever, även mellan valen, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Demokratin är en av våra mest grundläggande samhällspelare, men den kan aldrig tas för given. Varje generation måste ges förutsättningar att förstå, värna och föra vidare de demokratiska värderingar som vårt samhälle vilar på. Det är därför ett gemensamt ansvar, inte minst för skolan, att förmedla dessa värden. I skollagen (2010:800) slås uttryckligen fast att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar.

Trots detta finns det brister i hur skolans demokratiuppdrag omsätts i praktiken. Politiska ungdomsförbund vittnar återkommande om att de nekas tillträde till gymnasieskolor för att möta elever och diskutera samhällsfrågor. På vissa skolor bjuds ungdomsförbunden in regelbundet, på andra begränsas kontakten till valår och på flera håll förekommer det att skolor helt avstår från att släppa in företrädare för

ungdomspolitiken. Följden blir att gymnasieungdomar i Sverige inte får likvärdiga möjligheter att möta ungdomspolitiker, delta i politiska samtal och fördjupa sin förståelse för demokratins villkor och politiska beslutsprocesser.

I dag är det enskilda rektorer som beslutar om politiska partier och ungdomsförbund ska bjudas in till gymnasieskolorna och i vilken form detta ska ske. Denna ordning leder till stora skillnader mellan skolorna, där skolans geografiska placering eller ledningens bedömning i praktiken kan avgöra elevernas möjligheter att möta politiska företrädare. Rektorernas ansvar för trygghet, ordning och undervisning ska självklart värnas, men det bör samtidigt finnas bättre förutsättningar för att politiska ungdomsförbund ska kunna besöka skolorna.

Problemet har uppmärksammats under flera år. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har tidigare föreslagit en översyn av reglerna för skolbesök. Även i statliga utredningar har det framkommit att politiska ungdomsförbund upplever svårigheter att få tillträde till skolor.

Under oktober 2026 tog Sveriges Elevkårer, Sveriges Skolledare, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt Almega Utbildning gemensamt fram Handslaget för partibesök och politiska debatter i skolan. Överenskommelsen syftar till att underlätta för politiska partier och ungdomsförbund att besöka skolor och möta elever, även mellan valen. Initiativet är välkommet, men eftersom överenskommelsen är frivillig och inte juridiskt bindande finns det anledning att fortsatt se över hur ungdomsförbundens möjligheter att besöka gymnasieskolor kan stärkas. Det är ett välkommet steg för att underlätta möten mellan elever och politiska företrädare. Samtidigt behöver ytterligare åtgärder övervägas för att säkerställa att fler ungdomar får möjlighet att möta företrädare för de politiska ungdomsförbunden.

I en tid präglad av ökad polarisering och en osäker internationell omvärld är det särskilt angeläget att värna och stärka demokratins fundament. Demokratin behöver inte bara försvaras genom lagar och institutioner, utan också genom människors vardagliga engagemang. Det är genom unga människor som demokratin ska leva vidare.

Att väcka intresse för samhällsfrågor och uppmuntra politiskt engagemang kan inte begränsas till valrörelserna vart fjärde år, utan måste vara en kontinuerlig del av ungas vardag och utbildning. Möten med politiska ungdomsförbund ger elever möjlighet att ställa frågor, diskutera olika samhällsfrågor och bilda sig egna uppfattningar.

Ett av de övergripande målen för den nationella ungdomspolitiken är att stärka ungas inflytande och delaktighet i samhället. Demokrati byggs genom förtroende, och

förtroende skapas i mötet mellan människor. Därför bör möjligheterna för politiska ungdomsförbund att möta elever på landets gymnasieskolor stärkas. Det bör också övervägas hur skolor kan uppmuntras och ges bättre stöd för att regelbundet bjuda in politiska ungdomsförbund, inte enbart under valår utan under hela mandatperioden.

Detta är inte bara en investering i ungas kunskap och engagemang, utan också i ett starkt och levande demokratiskt Sverige.

Johanna Rantsi (M)